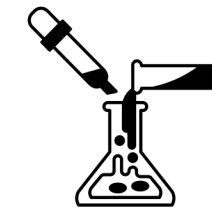

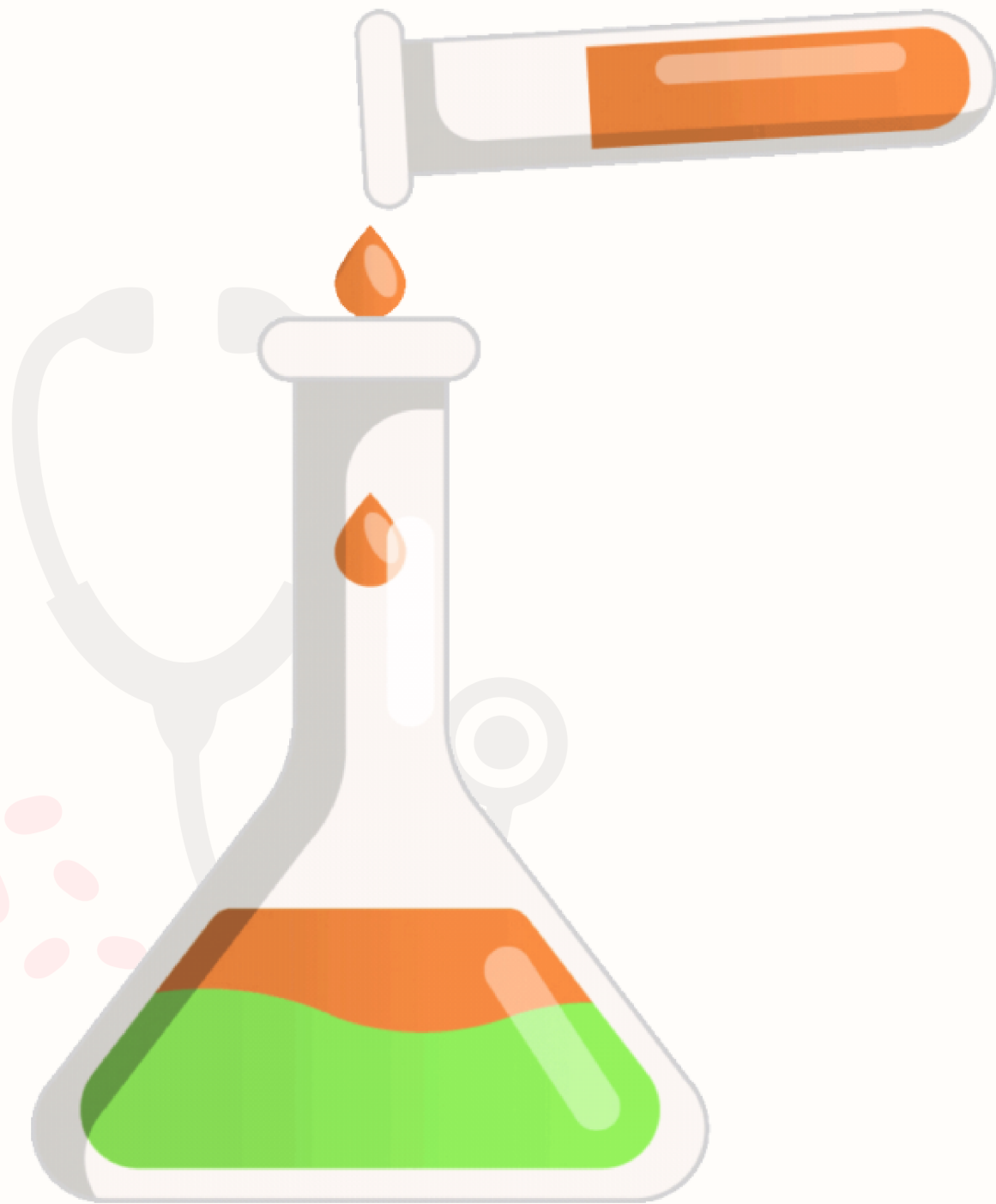
Lekcja 14

REAKCJE REDOKS

lekarka od chemii

Czym są reakcje utleniania-redukcji?

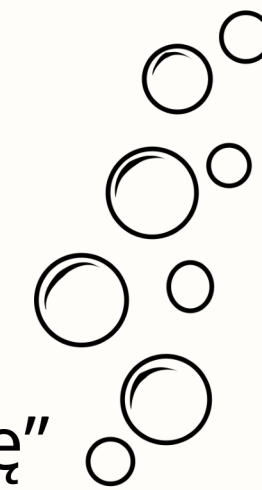

To reakcje podczas których dochodzi do **zmiany stopni utlenienia atomów lub jonów** poprzez wymianę elektronów pomiędzy reagującymi substancjami.

Wymiana elektronów

Reakcja utleniania: $\text{Zn} \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 2\text{e}^-$

Kojarz z gazem $\rightarrow$ "leci w górę"

Reakcja redukcji: $\text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Cu}$

Jak coś redukujemy np. wagę = obniżamy!
Czyli stopień utlenienia maleje

Wymiana elektronów

Reakcja utleniania: $\text{Zn} \rightarrow \text{Zn}^{2+} + 2\text{e}^-$

reduktor

Reakcja redukcji: $\text{Cu}^{2+} + 2\text{e}^- \rightarrow \text{Cu}$

 utleniacz

W reakcji utleniania bierze udział reduktor
W reakcji redukcji bierze udział utleniacz

Utleniacz - przyjmuje e-

Powoduje utlenienie innego atomu/ionu

Reduktor - oddaje e-

Powoduje redukcję innego atomu/ionu

Stopień utlenienia

To hipotetyczny ładunek, który przyjmuje dany pierwiastek w związku chemicznym, przy założeniu, że związek ma budowę jonową.

Jak układ pomoże Ci w określeniu stopnia utlenienia?

1 1H wodór 1,008 2,1 I																	18 2He Hel 4,003 -																												
3 Li Lit 6,941 1,0 I	4 Be Beryl 9,012 1,5 II											13 5B Bor 10,811 2,0 III	14 6C Węgiel 12,011 2,5 II,IV	15 7N Azot 14,007 3,0 I,II,III,IV,V	16 8O Tlen 15,999 3,5 II	17 9F Fluor 18,998 4,0 I	10 Ne Neon 20,180 -																												
11 Na Sód 22,990 0,9 I	12 Mg Magnez 24,305 1,2 II											13 Al Glin 26,982 1,5 III	14 Si Krzem 28,085 1,8 IV	15 P Fosfor 30,974 2,1 III,V	16 S Siarka 32,065 2,5 II,IV,VI	17 Cl Chlor 35,453 3,0 I,III,IV,VII	18 Ar Argon 39,948 -																												
19 K Potas 39,098 0,9 I	20 Ca Wapń 40,078 1,0 II	21 Sc Skand 44,956 1,3 III	22 Ti Tytan 47,867 1,5 II,IV	23 V Wanad 50,942 1,7 II,III,IV,V	24 Cr Chrom 51,996 1,9 II,III,VI	25 Mn Mangan 54,938 1,7 II,III,IV,VI,VII	26 Fe Żelazo 55,845 1,9 II,III,VI	27 Co Kobalt 58,933 2,0 III	28 Ni Nikiel 58,693 2,0 III	29 Cu Miedź 63,546 1,9 I,II	30 Zn Cynk 65,38 1,6 II	31 Ga Gal 69,723 1,6 III	32 Ge German 72,63 1,8 II,IV	33 As Arsen 74,922 2,0 III,V	34 Se Selen 78,96 2,4 II,IV,VI	35 Br Brom 79,904 2,8 I,III,IV,VII	36 Kr Krypton 83,798 -																												
37 Rb Rubid 85,468 0,8 I	38 Sr Stront 87,62 1,0 II	39 Y Itr 88,906 1,3 III	40 Zr Cyrkon 91,224 1,4 IV	41 Nb Niob 92,906 1,6 II,III,IV,V	42 Mo Molibden 95,96 2,0 II,III,IV,V,VI	43 Tc Technet 97,905 1,9 II,III,IV,VI,VII	44 Ru Ruten 101,07 2,2 II,III,IV,VI,VIII	45 Rh Rod 102,906 2,2 II,III,IV,VI	46 Pd Pallad 106,42 2,2 II,IV	47 Ag Srebro 107,868 1,9 I,II	48 Cd Kadm 112,411 1,7 II	49 In Ind 114,818 1,7 III	50 Sn Cyna 118,710 1,8 II,IV	51 Sb Antymon 121,760 1,9 III,V	52 Te Tellur 127,60 2,1 II,IV,VI	53 I Jod 126,904 2,5 I,III,IV,VII	54 Xe ksenon 131,293 -																												
55 Cs Cez 132,905 0,7 I	56 Ba Bar 137,327 0,9 II	57 La* Lantan 138,905 1,1 III	72 Hf Hafn 178,49 1,3 IV	73 Ta Tantal 180,948 1,5 II,III,IV,V	74 W Wolfram 183,84 2,0 II,III,IV,V,VI	76 Re Ren 186,207 1,9 II,III,IV,VI,VII	76 Os Osm 190,23 2,2 II,III,IV,VI,VII	77 Ir Iryd 192,217 2,2 II,III,IV,VI	78 Pt Platyna 195,084 2,2 II,IV,VI	79 Au Złoto 196,967 2,4 I,III	80 Hg Rtęć 200,59 1,9 II	81 Tl Tal 204,383 1,8 III	82 Pb Ołów 207,2 1,8 II,IV	83 Bi Bizmut 208,980 1,9 III,V	84 Po Polon 208,982 2,0 II,IV,VI	85 At Astat 209,967 2,2 I,III,IV,VII	86 Rn Radon 222,018 -																												
87 Fr Frans 223,020 0,7 I	88 Ra Rad 226,025 0,9 II	89 Ac** Aktyn 227,028 1,1 III	104 Rf Rutherford 263 -	105 Db Dubn 268 -	106 Sg Seaborg 266 -	107 Bh Bohr 270 -	108 Hs Has 277 -	109 Mt Meitner 278 -	110 Ds Darmstadt 281 -	111 Rg Roentgen 281 -	112 Cn Kopernik 285 -	113 Uut Ununtrii 286 -	114 Uuq Ununkwad 289 -	115 Uup Ununpent 289 -	116 Uuh Ununheks 292 -	117 Uus Ununsept 294 -	118 Uuo Ununokt 294 -																												
<table border="1"> <tr> <td>58Ce Cer 140,116 1,1 II,IV</td> <td>59Pr Praseodym 140,908 1,1 II,IV</td> <td>60Nd Neodym 144,242 1,2 III</td> <td>61Pm Promet 144,913 1,2 III</td> <td>62Sm Samar 150,36 1,2 II,III</td> <td>63Eu Europ 151,964 1,0 II,III</td> <td>64Gd Gadolin 157,25 1,1 III</td> <td>65Tb Terb 158,925 1,2 II,IV</td> <td>66Dy Dysproz 165,500 1,2 III</td> <td>67Ho Holm 164,930 1,2 III</td> <td>68Er Erb 167,259 1,2 III</td> <td>69Tm Tul 168,934 1,2 III</td> <td>70Yb Iterb 173,04 1,1 II,III</td> <td>71Lu Lutet 174,967 1,2 III</td> </tr> <tr> <td>90Th Tor 232,038 1,3 IV</td> <td>91Pa Proaktyn 231,036 1,5 IV,V</td> <td>92U Uran 238,029 1,7 II,III,IV,VI</td> <td>93Np Neptun 237,048 -</td> <td>94Pu Pluton 244,064 -</td> <td>95Am Ameryk 243,061 -</td> <td>96Cm Kur 247,070 -</td> <td>97Bk Berkel 247,1 -</td> <td>98Cf Kaliforn 251,080 -</td> <td>99Es Einstein 252,088 -</td> <td>100Fm Ferm 257,095 -</td> <td>101Md Mendelew 258,098 -</td> <td>102No Nobel 259,101 -</td> <td>103Lr Lorens 262,110 -</td> </tr> </table>																		58 Ce Cer 140,116 1,1 II,IV	59 Pr Praseodym 140,908 1,1 II,IV	60 Nd Neodym 144,242 1,2 III	61 Pm Promet 144,913 1,2 III	62 Sm Samar 150,36 1,2 II,III	63 Eu Europ 151,964 1,0 II,III	64 Gd Gadolin 157,25 1,1 III	65 Tb Terb 158,925 1,2 II,IV	66 Dy Dysproz 165,500 1,2 III	67 Ho Holm 164,930 1,2 III	68 Er Erb 167,259 1,2 III	69 Tm Tul 168,934 1,2 III	70 Yb Iterb 173,04 1,1 II,III	71 Lu Lutet 174,967 1,2 III	90 Th Tor 232,038 1,3 IV	91 Pa Proaktyn 231,036 1,5 IV,V	92 U Uran 238,029 1,7 II,III,IV,VI	93 Np Neptun 237,048 -	94 Pu Pluton 244,064 -	95 Am Ameryk 243,061 -	96 Cm Kur 247,070 -	97 Bk Berkel 247,1 -	98 Cf Kaliforn 251,080 -	99 Es Einstein 252,088 -	100 Fm Ferm 257,095 -	101 Md Mendelew 258,098 -	102 No Nobel 259,101 -	103 Lr Lorens 262,110 -
58 Ce Cer 140,116 1,1 II,IV	59 Pr Praseodym 140,908 1,1 II,IV	60 Nd Neodym 144,242 1,2 III	61 Pm Promet 144,913 1,2 III	62 Sm Samar 150,36 1,2 II,III	63 Eu Europ 151,964 1,0 II,III	64 Gd Gadolin 157,25 1,1 III	65 Tb Terb 158,925 1,2 II,IV	66 Dy Dysproz 165,500 1,2 III	67 Ho Holm 164,930 1,2 III	68 Er Erb 167,259 1,2 III	69 Tm Tul 168,934 1,2 III	70 Yb Iterb 173,04 1,1 II,III	71 Lu Lutet 174,967 1,2 III																																
90 Th Tor 232,038 1,3 IV	91 Pa Proaktyn 231,036 1,5 IV,V	92 U Uran 238,029 1,7 II,III,IV,VI	93 Np Neptun 237,048 -	94 Pu Pluton 244,064 -	95 Am Ameryk 243,061 -	96 Cm Kur 247,070 -	97 Bk Berkel 247,1 -	98 Cf Kaliforn 251,080 -	99 Es Einstein 252,088 -	100 Fm Ferm 257,095 -	101 Md Mendelew 258,098 -	102 No Nobel 259,101 -	103 Lr Lorens 262,110 -																																

Zasady ustalania stopnia

utlenienia:

1. Pierwiastki w stanie wolnym mają zawsze stopień utlenienia = 0 np. Fe, Cl₂, Br₂
2. Suma st. utlenienia w cząsteczce = 0
3. Suma st. utlenienia w jonie = ładunek jonu np. Fe³⁺; SO₄²⁻
4. Fluor we wszystkich związkach występuje na -I st utlenienia
5. Wodór w większości związków +I, w wodorokach metali -I
6. **Tlen najczęściej -II**, w nadtlenkach: **-I**; w ponadtlenkach **-1/2**
7. OF₂ -> **Tlen na +II**; a F na **-I WYJĄTEK!**

Jak obliczyć stopień utlenienia w związku chemicznym?

H₂O

H₂O₂

H₂SO₄

K₂Cr₂O₇

W cząsteczce suma stopni
utlenienia ma być równa 0!

Jak obliczyć stopień utlenienia w jonie?

Pamiętaj, że tlen w resztach kwasowych jest zawsze na -II stopniu utlenienia!

W jonie suma stopni utleniania ma być równa ładunkowi jonu!

Reakcja dysproporcjonowania

Typ reakcji w której atomy tego samego pierwiastka ulegają zarówno utlenieniu, jak i redukcji

Przykład:

Reakcja dysproporcjonowania

Typ reakcji w której atomy tego samego pierwiastka ulegają zarówno utlenieniu, jak i redukcji

Przykład:

redukcja:

utlenienie:

Reakcja

synproporcjonowania

- Z atomów tego samego pierwiastka na różnych stopniach utleniania otrzymujemy na tym samym.

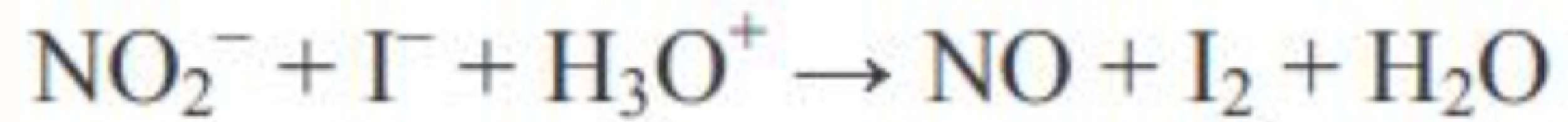
Redukcja:
Utlenienie

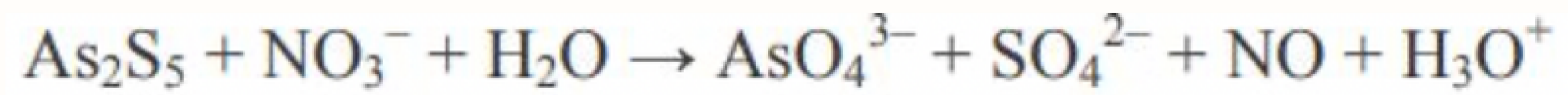
lekarka od chemii

lekarka od chemii

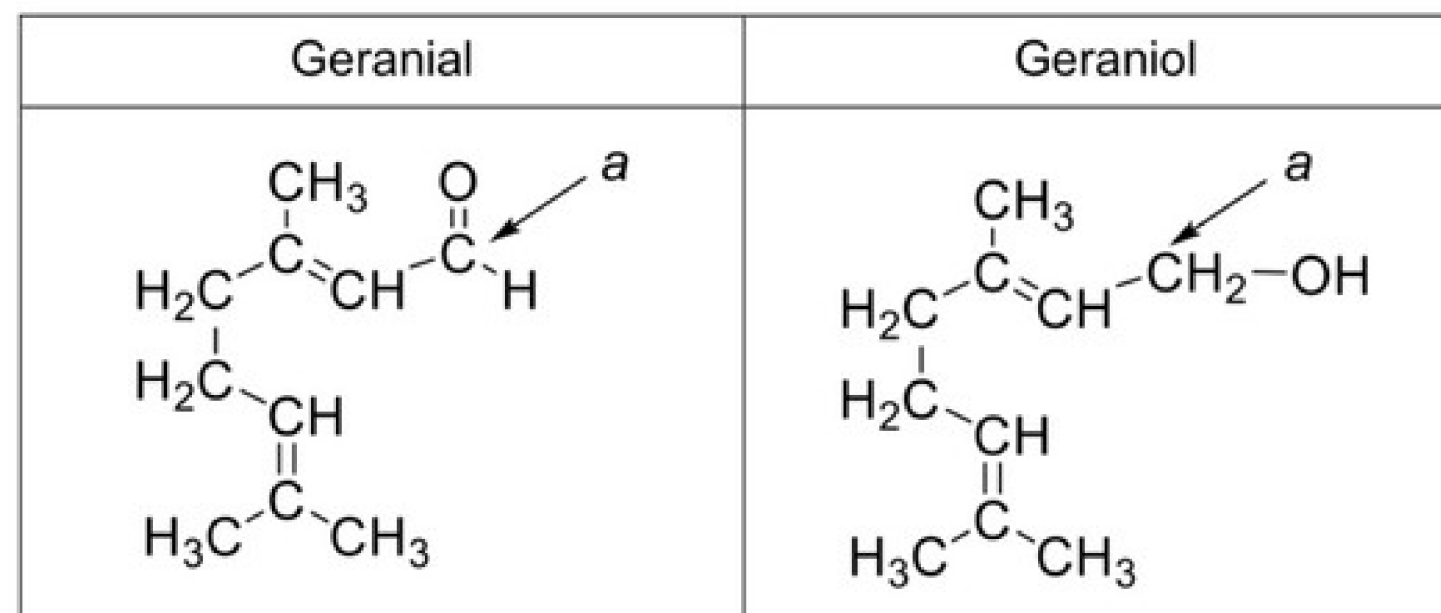

lekarka od chemii

Zadanie 33.

Poniżej przedstawiono wzory półstrukturalne (grupowe) dwóch związków zapachowych: geranialu oraz geraniolu.

Na podstawie: W. Mizerski, *Tablice chemiczne*, Warszawa 2013.

Zadanie 33.1. (0–2)

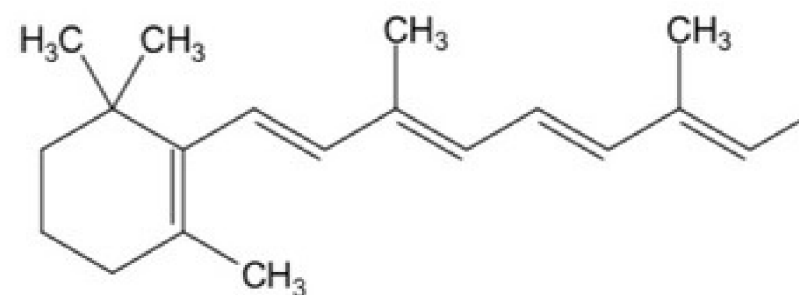
Uzupełnij tabelę. Wpisz formalny stopień utlenienia oraz typ hybrydyzacji (sp , sp^2 , sp^3) orbitali walencyjnych atomu węgla oznaczonego literą *a* w cząsteczkach geranialu i geraniolu.

	Stopień utlenienia	Typ hybrydyzacji
Geranial		
Geraniol		

Zadanie 27.

Wzory szkieletowe związków organicznych odzwierciedlają kształt łańcucha węglowego. W tych wzorach pomija się symbole atomów węgla i połączonych z nimi atomów wodoru, a szkielet węglowy rysuje się jako linię łamaną i zaznacza – występujące w cząsteczce – wiązania wielokrotne. Zapisuje się symbole podstawników innych niż wodór oraz wzory grup funkcyjnych. Niekiedy, w celu jednoznacznej interpretacji wzoru, uwzględnia się w nich atom węgla.

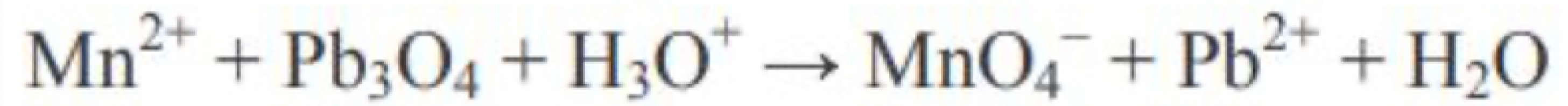
Poniżej przedstawiono wzór witaminy A (retinolu):

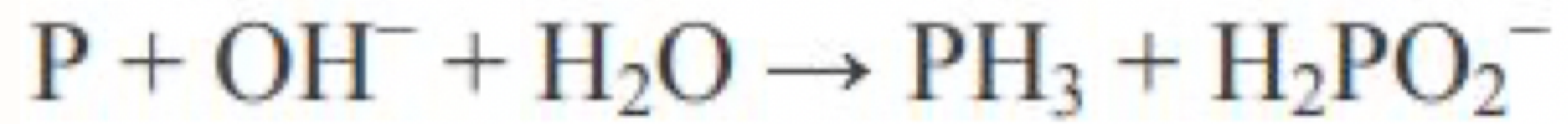
Zadanie 27.1. (0–2)

Uzupełnij tabelę. Wpisz formalny stopień utlenienia oraz typ hybrydyzacji (sp , sp^2 , sp^3) orbitali walencyjnych atomu węgla oznaczonego literą a w cząsteczce witaminy A (retinolu) oraz liczbę wszystkich wiązań π w tej cząsteczce.

Stopień utlenienia <u>atomu węgla</u> oznaczonego literą a	Typ hybrydyzacji orbitali walencyjnych <u>atomu węgla</u> oznaczonego literą a	Liczba wiązań π w cząsteczce witaminy A (retinolu)

lekarka od chemii

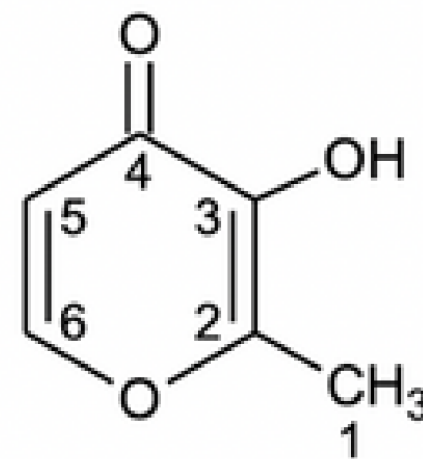
lekarka od chemii

lekarka od chemii

Zadanie 34. (0–1)

Jednym z produktów powstających w procesie karmelizacji cukrów jest maltol – pierścieniowy związek o poniższym wzorze.

Wpisz do tabeli brakujące wartości formalnych stopni utlenienia atomów węgla w cząsteczce maltolu.

	Numer atomu węgla w cząsteczce maltolu					
	1	2	3	4	5	6
Formalny stopień utlenienia		I		II		0

lekarka od chemii

Zadanie 16. (0–1)

W środowisku wodnym aniony tiosiarczanowe reagują z chlorem zgodnie ze schematem:

Podczas tej reakcji aniony tiosiarczanowe ulegają utlenieniu, które przebiega według schematu:

Uzupełnij współczynniki stechiometryczne w poniższym schemacie reakcji.

Zadanie 17. (0–1)

Technet, podobnie jak mangan, jest pierwiastkiem, który w związkach chemicznych może występować na VI stopniu utlenienia. Jony TcO_4^{2-} są trwale jedynie w środowisku silnie zasadowym, natomiast w roztworach obojętnych ulegają dysproporcjonowaniu, zgodnie ze schematem:

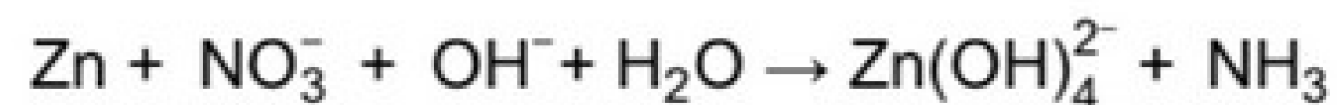

Na podstawie: L. Kolditz, *Chemia nieorganiczna*, Warszawa 1994.

Napisz w formie jonowej skróconej, z uwzględnieniem liczby wymienianych elektronów (zapis jonowo-elektronowy), równanie reakcji redukcji zachodzącej podczas opisanej przemiany. Uwzględnij środowisko reakcji.

Zadanie 22.

Metaliczny cynk roztwarza się w alkalicznych roztworach zawierających aniony azotanowe(V) zgodnie ze schematem:

Zadanie 22.1. (0–1)

Napisz w formie jonowej, z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy), równanie procesu redukcji zachodzącego podczas tej reakcji. Uwzględnij środowisko reakcji.

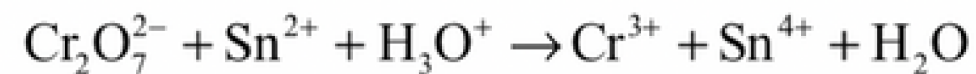
Zadanie 22.2. (0–1)

Dobierz i uzupełnij współczynniki stechiometryczne w poniższym schemacie.

Zadanie 11.

Poniżej przedstawiono schemat reakcji anionów chromianowych(VI) z kationami cyny(II) w środowisku kwasowym.

Zadanie 11.1. (0–2)

Napisz w formie jonowej z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy) równania procesów utleniania i redukcji zachodzących podczas opisanej przemiany.

Równanie reakcji utleniania:

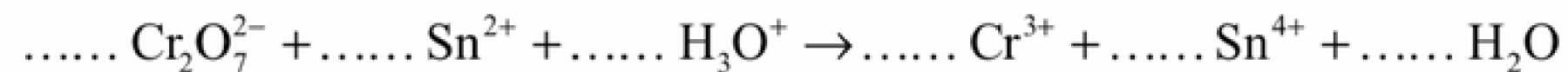
.....

Równanie reakcji redukcji:

.....

Zadanie 11.2. (0–1)

Uzupełnij współczynniki stechiometryczne w poniższym schemacie.

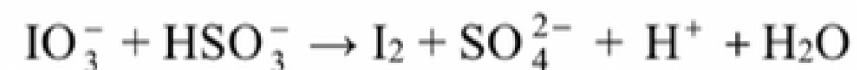

Zadanie 21. (0–2)

Jod otrzymuje się z saletry chilijskiej, zawierającej głównie azotan(V) sodu, lecz także m.in. śladowe ilości jodanu(V) sodu i jodanu(VII) sodu. Po zatężeniu wodnego roztworu jodany redukuje się do jodu za pomocą wodorosiarczynu(IV) sodu.

Na podstawie: J.D. Lee, *Zwięzła chemia nieorganiczna*, Warszawa, 1994.

Jedną z opisanych reakcji przedstawia poniższy schemat.

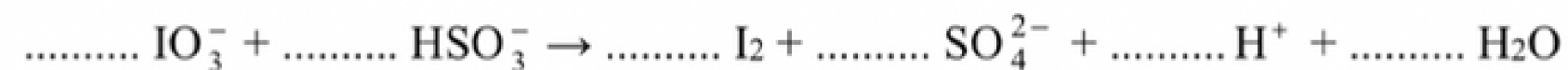
Napisz w formie jonowej skróconej, z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy), równania procesów redukcji i utleniania zachodzących podczas opisanej przemiany. Dobierz i uzupełnij współczynniki stechiometryczne w poniższym schemacie.

Równanie procesu redukcji:

.....

Równanie procesu utleniania:

.....

Zadanie 21. (0–2)

Utlenianie wodorotlenku niklu(II) do wodorotlenku niklu(III) za pomocą chloranu(I) sodu przebiega w środowisku wodnym zgodnie ze schematem:

Napisz w formie jonowej z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy) równania procesów redukcji i utleniania zachodzących podczas opisanej reakcji. Określ stosunek molowy reduktora do utleniacza w tej reakcji.

Równanie procesu redukcji:

.....

Równanie procesu utleniania:

.....

Stosunek molowy $n_{\text{reduktora}} : n_{\text{utleniacza}} =$ .....

Informacja do zadań 10.–11.

Jednym z tlenowych kwasów siarki jest kwas trioksotiosiarkowy (nazwa zwyczajowa: kwas tiosiarkowy) o wzorze $\text{H}_2\text{S}_2\text{O}_3$. Anion $\text{S}_2\text{O}_3^{2-}$ (tiosiarczanowy) ma strukturę analogiczną do struktury jonu siarczanowego(VI), z tą różnicą, że zamiast jednego atomu tlenu zawiera atom siarki. Centralnemu atomowi siarki w jonie $\text{S}_2\text{O}_3^{2-}$ odpowiada stopień utlenienia (VI), a skrajnemu – stopień utlenienia (–II). Kwas tiosiarkowy jest substancją nietrwałą, trwale są natomiast sole tego kwasu – tiosiarczany. Spośród tych soli największe znaczenie ma tiosiarczan sodu – zwykle występujący jako pentahydrat o wzorze $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3 \cdot 5\text{H}_2\text{O}$. Znajduje on zastosowanie w przemyśle włókienniczym jako substancja służąca do usuwania resztek chloru używanego do bielenia tkanin. Podczas zachodzącej reakcji chlor utlenia jony $\text{S}_2\text{O}_3^{2-}$ do jonów siarczanowych(VI). W przemianie tej udział bierze również woda.

Na podstawie: A. Bielański, *Podstawy chemii nieorganicznej*, Warszawa 2004.

Zadanie 10.1. (0–1)

Napisz w formie jonowej z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy) równanie reakcji redukcji i równanie reakcji utleniania zachodzących podczas procesu usuwania resztek chloru użytego do bielenia tkanin za pomocą jonów tiosiarczanowych. Uwzględnij, że w przemianie bierze udział woda.

Równanie reakcji redukcji:

.....

Równanie reakcji utleniania:

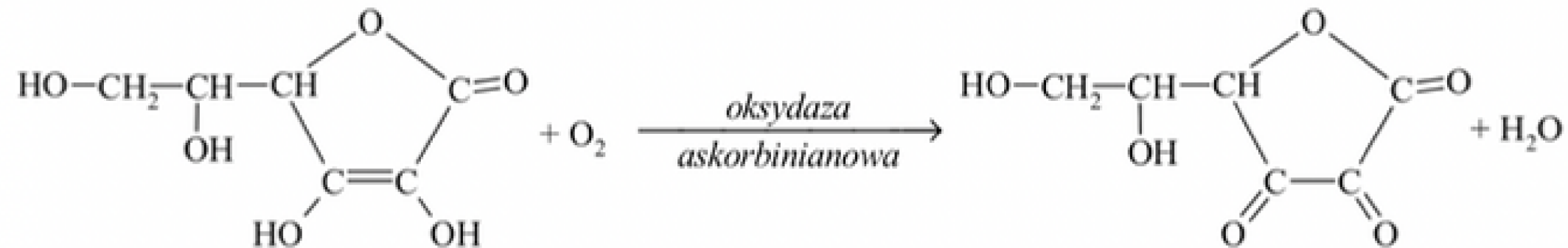
.....

Zadanie 10.2. (0–1)

Napisz w formie jonowej skróconej sumaryczne równanie opisanej reakcji usuwania chloru.

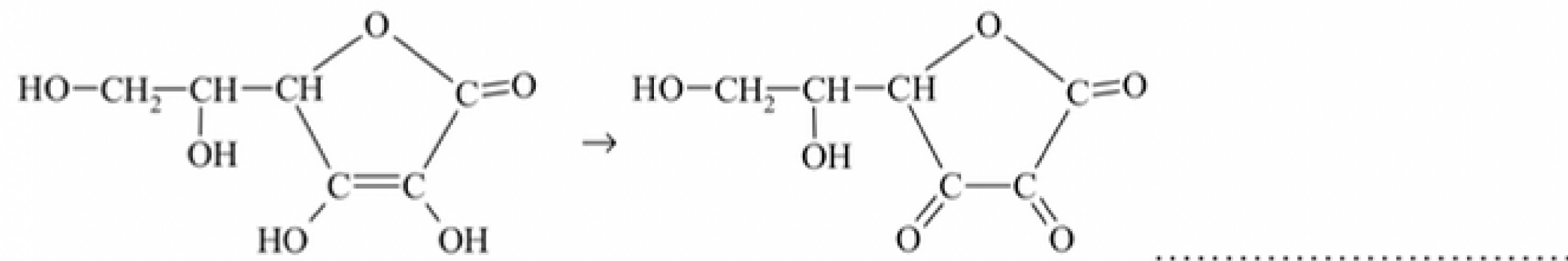
Zadanie 37. (0–1)

Poniżej przedstawiono schemat reakcji utleniania witaminy C tlenem z powietrza. Reakcja ta jest katalizowana przez enzym o nazwie *oksydaza askorbinianowa*.

Napisz równanie procesu utleniania (uzupełnij schemat) i równanie procesu redukcji zachodzących podczas opisanej przemiany. Oba równania przedstaw w formie jonowej z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy).

Równanie procesu utleniania:

Równanie procesu redukcji:

.....

Zadanie 15. (0–2)

Na próbkę stopu miedzi z cynkiem o masie 4,00 g podziałano 200 cm³ kwasu solnego o stężeniu 0,800 mol · dm⁻³. Przebiegła wtedy reakcja opisana równaniem:

Roztwór otrzymany po reakcji rozcieńczono wodą do objętości 250 cm³. Stężenie jonów wodorowych w tym roztworze było równe 0,400 mol · dm⁻³.

Oblicz, ile gramów miedzi znajdowało się w opisanej próbce stopu. Wynik końcowy zaokrąglij do drugiego miejsca po przecinku.

Zadanie 19.

Antymon roztwarza się na gorąco w stężonym kwasie siarkowym(VI). W tej przemianie tworzy się m.in. zdysocjowany w wodnym roztworze siarczan(VI) antymonu(III) oraz wydzielą się bezbarwny gaz o charakterystycznym ostrym zapachu, w którym siarka stanowi 50% masowych.

Antymon reaguje także na gorąco ze stężonym kwasem azotowym(V). W tej przemianie wydzielą się bezbarwny gaz, który w kontakcie z powietrzem zabarwia się na kolor czerwono-brunatny, i powstaje trudno rozpuszczalny jednoprotonowy kwas antymonowy(V). W cząsteczce tego kwasu stosunek liczby atomów wodoru do liczby atomów tlenu jest równy 1 : 3.

Na podstawie: J. Minczewski, Z. Marczenko, *Chemia analityczna*, Warszawa 2004.

Zadanie 19.1. (0–2)

Napisz w formie jonowej z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy) równania reakcji redukcji i utleniania zachodzących podczas opisanego procesu roztwarzania antymonu na gorąco w stężonym kwasie siarkowym(VI). Napisz w formie cząsteczkowej sumaryczne równanie opisanej przemiany.

Równanie reakcji redukcji:

.....

Równanie reakcji utleniania:

.....

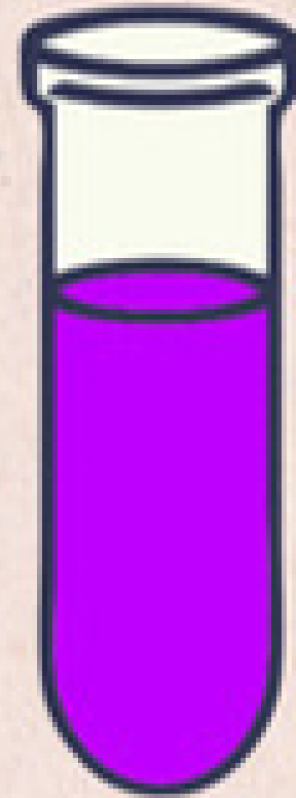
Sumaryczne równanie reakcji:

.....

ZWIĄZKI MANGANU

Reduktor:
 SO_3^{2-}
 NO_2^-

+

MnO_4^-

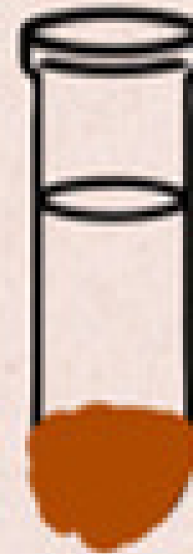
OH^-

H_2O

H^+

MnO_4^{2-}

MnO_2
Brunatny
osad

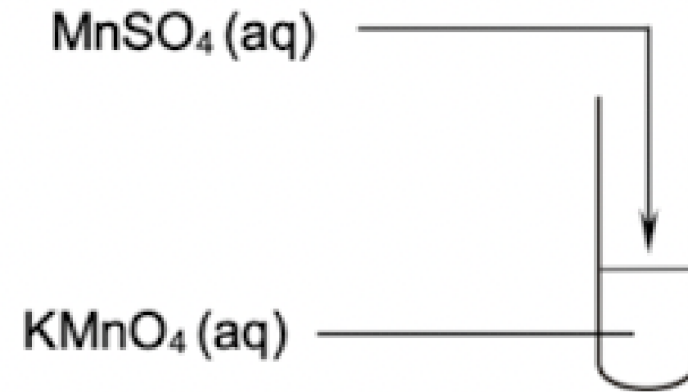

Mn^{2+}

lekarka od chemii

Zadanie 13. (0–1)

Wykonano doświadczenie zilustrowane poniższym schematem.

Po zakończeniu reakcji w probówce widoczne były bezbarwny roztwór i brunatny osad.

Napisz w formie jonowej skróconej, z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy), równania procesów redukcji i utleniania zachodzących podczas opisanej przemiany. Uwzględnij, że reakcja zachodzi w środowisku obojętnym.

Równanie procesu redukcji:

.....

Równanie procesu utleniania:

.....

Zadanie 15.

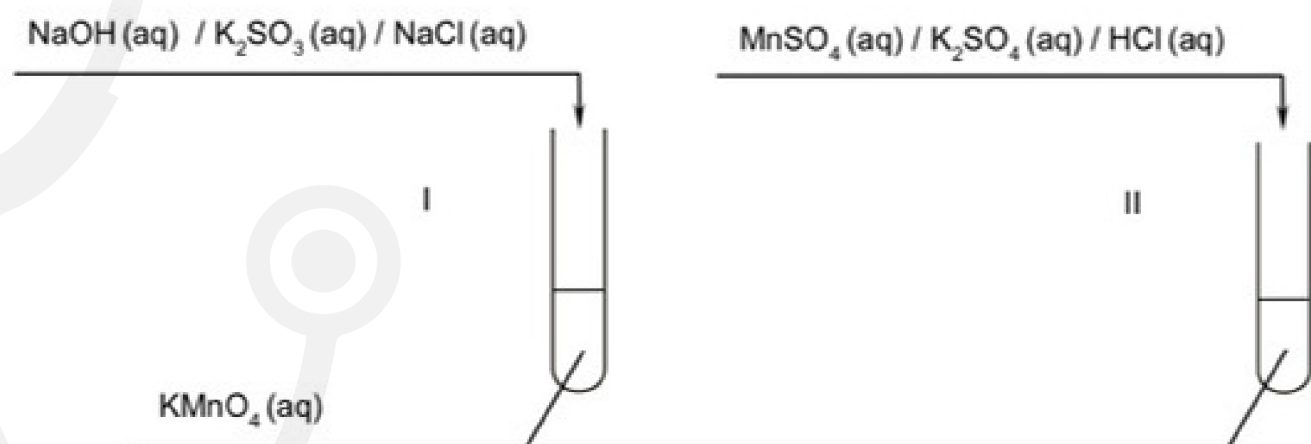
Przeprowadzono doświadczenie, podczas którego:

- do probówki z wodnym roztworem manganianu(VII) potasu znajdującym się w probówce I dodano wodny roztwór jednej substancji z zestawu: NaOH, K_2SO_3 , NaCl
- do probówki z wodnym roztworem manganianu(VII) potasu znajdującym się w probówce II dodano wodny roztwór jednej substancji z zestawu: $MnSO_4$, K_2SO_4 , HCl.

Mimo że dodane substancje były różne, w obu probówkach zaobserwowano identyczne objawy zachodzących reakcji chemicznych.

Zadanie 15.1. (0–2)

Wybierz i zaznacz w podanych zestawach po jednym wzorze wybranych odczynników, których zastosowanie spowodowało identyczne objawy reakcji w probówkach I i II. Opisz zmiany świadczące o zajściu reakcji w probówkach I i II.

.....

.....

Zadanie 15.2. (0–1)

Napisz w formie jonowej skróconej, z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy), równania procesów utleniania i redukcji zachodzących podczas opisanego doświadczenia w probówce I.

Równanie procesu utleniania:

.....

Równanie procesu redukcji:

.....

Zadanie 24.3. (0–1)

Wskaż, który z reagentów pełni funkcję utleniacza, a który – reduktora.

Utleniacz: ..... Reduktor: .....

Zadanie 25. (0–1)

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz i zaznacz jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

W opisanej wyżej reakcji (intensywnie / bardzo słabo) zabarwiony wodny roztwór zawierający jony MnO_4^- przechodzi w (intensywnie / bardzo słabo) zabarwiony roztwór zawierający jony Mn^{2+} . Dzięki temu wodny roztwór KMnO_4 można stosować w analizie miareczkowej do ilościowego oznaczania substancji (utleniających / redukujących) w roztworze (z użyciem / bez użycia) wskaźnika barwiącego roztwór.

Informacja do zadań 24.–25.

Poniżej przedstawiono schemat reakcji utleniania i redukcji zachodzącej z udziałem jonów MnO_4^- .

Zadanie 24.1. (0–2)

Napisz w formie jonowej z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy) równanie reakcji utleniania i równanie reakcji redukcji zachodzących podczas tego procesu. Uwzględnij, że reakcja przebiega w środowisku kwasowym.

Równanie reakcji utleniania:

.....

Równanie reakcji redukcji:

.....

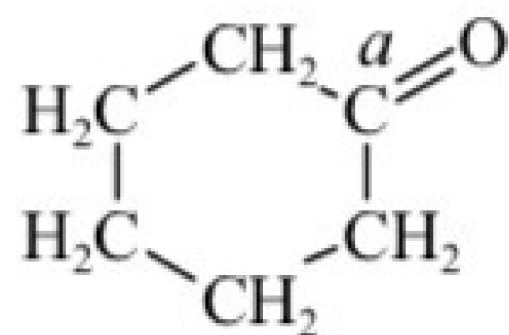
Zadanie 24.2. (0–1)

Uzupełnij współczynniki stechiometryczne w poniższym schemacie.

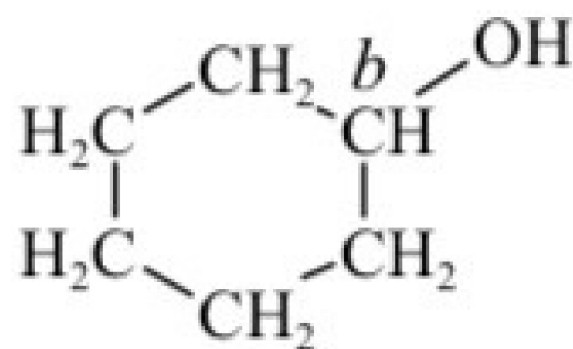

Zadanie 30. (0–2)

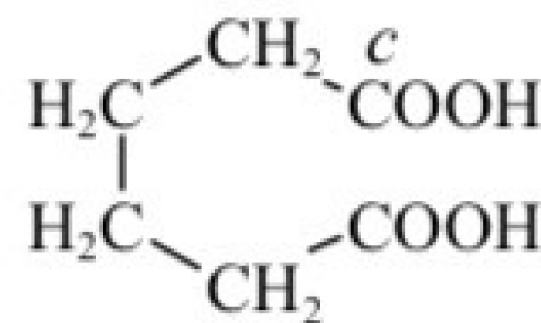
Poniżej przedstawiono wzory: cykloheksanonu, cykloheksanolu i kwasu adypinowego. Literami *a*, *b* i *c* oznaczono wybrane atomy węgla.

cykloheksanon

cykloheksanol

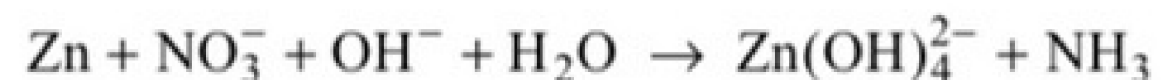
kwas adypinowy

Określ formalne stopnie utlenienia oraz typ hybrydyzacji (sp , sp^2 , sp^3) atomów węgla oznaczonych w podanych wzorach literami *a*, *b* i *c*. Uzupełnij tabelę.

Atom węgla	w cykloheksanonie	w cykloheksanolu	w kwasie adypinowym
	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
Stopień utlenienia			
Typ hybrydyzacji			

Zadanie 25.

Metaliczny cynk rozтворя się w alkalicznych roztworach zawierających aniony azotanowe(V) zgodnie ze schematem:

Zadanie 25.1. (0–1)

Napisz w formie jonowej, z uwzględnieniem liczby oddawanych lub pobieranych elektronów (zapis jonowo-elektronowy), równania procesów redukcji i utleniania zachodzących podczas tej reakcji. Uwzględnij fakt, że reakcja zachodzi w środowisku alkalicznym.

Równanie procesu redukcji:

.....

Równanie procesu utleniania:

.....

Zadanie 25.2. (0–1)

Dobierz i uzupełnij współczynniki stechiometryczne w poniższym schemacie.

Zadanie 32. (0–3)

W probówce I zaszła reakcja glukozy z odczynnikiem Trommera zgodnie z poniższym schematem:

- a) **Napisz w formie jonowej z uwzględnieniem pobranych lub oddanych elektronów (zapis jonowo-elektronowy) równania procesów redukcji i utleniania.**

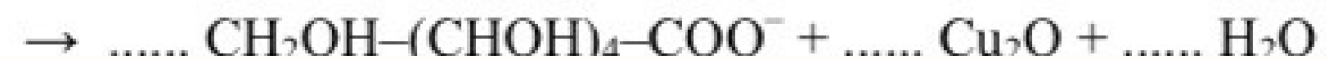
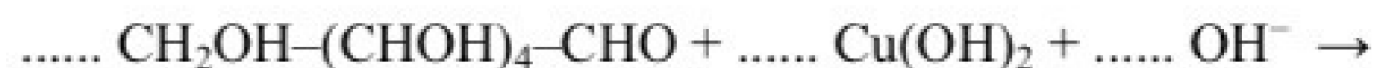
Równanie procesu redukcji:

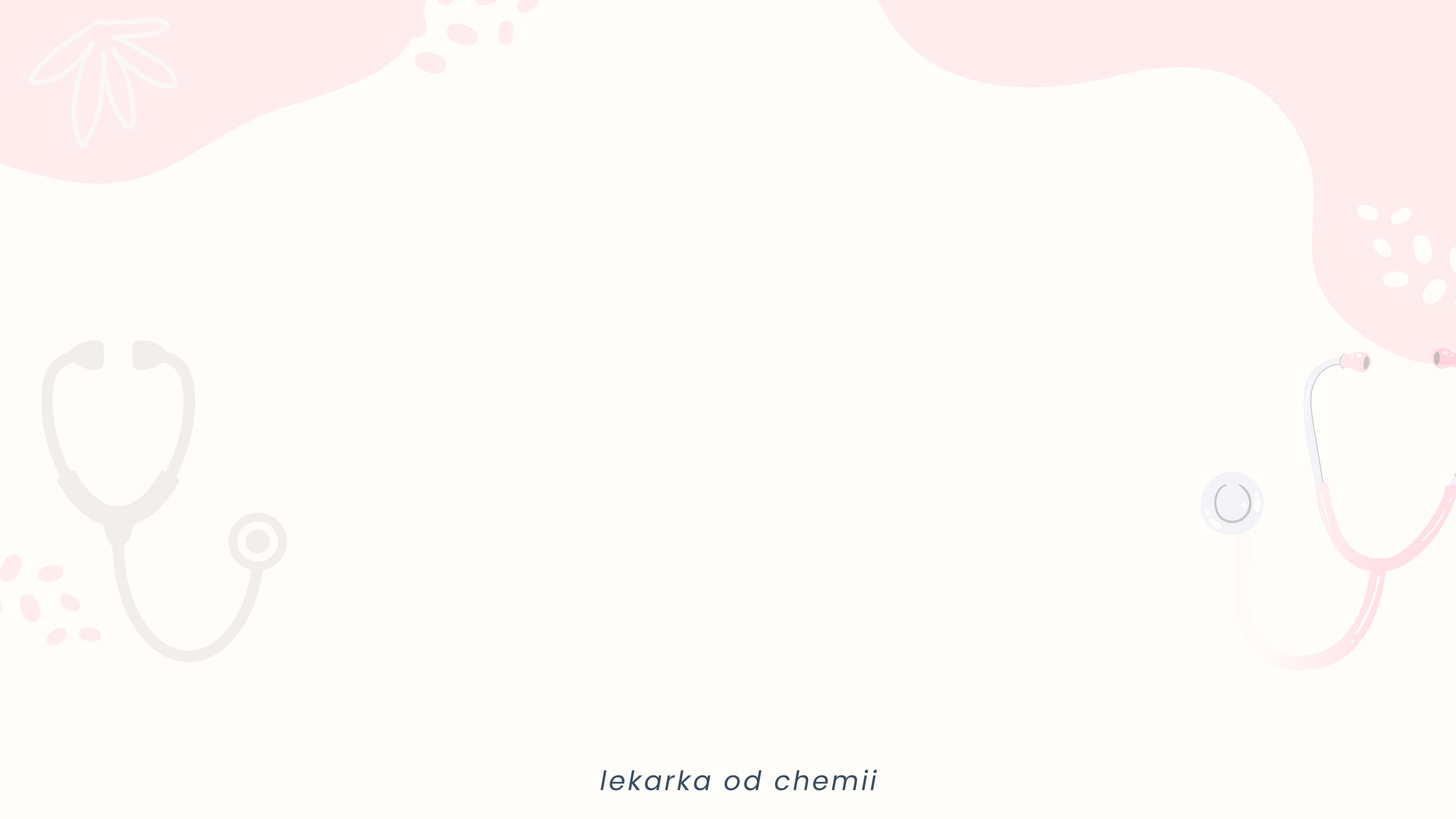
.....
.....

Równanie procesu utleniania:

.....
.....

- b) **Uzupełnij współczynniki stechiometryczne w poniższym schemacie.**

lekarka od chemii

Thank you!

Daj znać czy Ci się podobało

ig: lekarkaodchemii

lekarka od chemii